

Brussel, 30 juli 2013

Mevrouw, Mijnheer

Deze brief betreft het gebruik door Belgische financiële instellingen van "fair values" in hun geconsolideerde jaarrekening opgesteld in overeenstemming met de IFRS-normen, evenals in hun rapportering onder IFRS aan de Nationale Bank van België (NBB). Deze brief is gericht aan het geheel van de betrokken kredietinstellingen en hun erkende revisoren. De aanleiding voor deze brief is de analyse van een transversale bevraging van een steekproef van financiële instellingen over de gebruikte "fair value"-waarderingen onder IFRS per einde juni 2012.

Er wordt aan herinnerd dat de IFRS-boekhoudnormen stellen dat bij actieve markten financiële instrumenten gewaardeerd worden aan marktwaarde (IAS 39.TL71 *in fine*: "Het bestaan van gepubliceerde prijsnoteringen op een actieve markt is de beste indicatie van de reële waarde en deze worden, indien deze bestaan, gebruikt om het financiële actief of de financiële verplichting te waarderen").

In een document van oktober 2008, getiteld *Measuring and disclosing the fair value of financial instruments in markets that are no longer active*, schrijft het *IASB Expert Advisory Panel* de volgende karakteristieken toe aan een inactieve markt (vrije vertaling van paragrafen 18 en 19):

- een betekenisvolle vermindering van het volume en het niveau van de verrichtingen;
- beschikbare prijzen die betekenisvol wijzigen in de tijd of tussen marktdeelnemers, of het niet beschikbaar zijn van actuele prijsinformatie.

Deze factoren alleen betekenen niet noodzakelijk dat de markt inactief geworden is. In een actieve markt vinden geregeld verrichtingen plaats tussen niet met elkaar verwante partijen. Wat "geregeld" betekent is een zaak van beoordeling en hangt af van de feiten en omstandigheden van de betrokken markt. Wanneer de markt voor een bepaald financieel instrument niet actief is, kan de fair value van dat financieel instrument bepaald worden met behulp van een waarderingstechniek. Deze techniek dient de huidige marktomstandigheden in rekening te brengen. Bijgevolg moet een transactieprijs in hetzelfde of een vergelijkbaar instrument in aanmerking genomen worden bij het waarderen aan fair value.

DE GOUVERNEUR

Blz. 2/3 – 2013-07-30

Het is belangrijk om tevens rekening te houden met de volgende tekst over de notie "inactieve markt": *"The issue to be addressed, therefore, is not about market activity per se, but about whether the transaction price observed represents fair value" (IASB Expert Advisory Panel, Measuring and disclosing the fair value of financial instruments in markets that are no longer active, paragraaf 17 in fine).*

Het voorgaande wordt verder verduidelijkt in IFRS 13, 61-65 en Appendix B, paragrafen B37-47 (deze norm werd in december 2012 geëndosseerd door de Europese Commissie, en is van kracht sinds 1 januari 2013).

Wat het bepalen van "fair values" onder IFRS betreft, dienen de volgende elementen aanzien te worden als minimale vereisten:

- 1) indien de gebruikte "fair value" materieel verschilt (op basis van een door de instelling te definiëren criterium) van de marktwaarden, dient de instelling overtuigend aan te tonen - voor iedere individuele positie - dat de desbetreffende markt inactief is, en dat de geobserveerde marktwaarden geen voorstelling zijn van een door IFRS beoogde "fair value". Enkel bij ontstentenis van enige relevante marktwaarde voor de desbetreffende positie kan het gebruik van een waarderingsmodel verantwoord worden. In dit verband is het tevens nuttig om beslissingsregels op het niveau van de individuele financiële instrumenten uit te werken;
- 2) een waarderingsmodel dient relevante, specifieke marktgegevens te gebruiken als invoerparameters (zoals subindices, transacties op de primaire/secundaire markt voor gelijkaardige emittenten en collateral, "credit spread"-gegevens over soortgelijk collateral, quotaties van brokers en "pricing services", enz.) opdat de resulterende waarderungen representatief zouden zijn;
- 3) bepaalde productklassen vereisen een bijzondere aandacht omwille van hun specifieke en/of complexe "pay-off"-functie. Het gebruikte waarderingsmodel dient aangepast te zijn aan de specificiteiten van een complex financieel instrument;
- 4) de bestuursorganen van een financiële instelling zien er op toe dat de waardering van financiële instrumenten aan "fair value" onderworpen is aan adequate controle- en rapporteringsprocedures. Dit betekent o.m. dat:
  - het directiecomité een formeel waarderingsbeleid vastlegt en geregeld herzielt, waarin wordt bepaald welke de aanvaardbare waarderings technieken en gegevensbronnen zijn en op welk ogenblik een waarderings techniek in vraag moet worden gesteld; dit beleid wordt periodiek (minstens jaarlijks) aan de raad van bestuur ter beoordeling voorgelegd;
  - de verschillen tussen de waardering voor de financiële rapportering en voor het risicobeheer worden geïdentificeerd en gedocumenteerd;
  - de waardering van financiële instrumenten wordt bepaald volgens een gestructureerd proces, dat een interne kritische bevraging ("challenge") omvat van o.a. de aangepastheid van de gebruikte externe markt informatie en de geschiktheid van de resulterende waardering;
  - het directiecomité de nodige middelen beschikbaar stelt voor de waardering van financiële instrumenten;
  - de interne audit het "fair value"-proces opneemt in zijn werkzaamheden.

* * *

DE GOUVERNEUR
Blz. 3/3 – 2013-07-30

Bij de prudentiële beoordeling van waarderingsmodellen hanteert de NBB de volgende krachtlijnen:

- a) een waarderingsmodel dient een aangepaste structuur te hebben, met logisch verklaarbare tussenstappen en tussenresultaten, die duidelijk uitgelegd worden in de modeldocumentatie en deel uitmaken van een interne validatiecyclus door een van de ontwerpers en gebruikers onafhankelijke partij;
- b) het geheel van uitgevoerde tests (o.a. sensitiviteitsanalyses en toetsing van aannames) behoort in verhouding te staan tot de complexiteit van het model;
- c) de wijze waarop het model haar invoerparameters (relevante, specifieke marktgegevens) verwerkt dient te stroken met "best practices" in de markt op het vlak van modellerings- en calibratietechnieken. Bij de keuze van technieken wordt rekening gehouden met hun beperkingen en toepassingsdomein;
- d) het ligt in de verwachting dat de waarden gegeven door een model aansluiten bij de marktwaarden van soortgelijke posities, en consistent zijn doorheen de tijd. Dit laatste betekent dat de tijdsevolutie van de waarderingen aannemelijk is in vergelijking met de evolutie van de marktwaarden van relevante andere posities;
- e) de voornoemde interne "challenge" dient alle elementen aan te reiken aan de bestuursorganen om een weloverwogen beslissing te kunnen nemen over de "fair value"-waardering, en in voorkomend geval de resultaten van een waarderingsmodel op gepaste wijze bij te stellen.

Een kopie van deze brief wordt verzonden aan de erkende commissaris(sen)-revisor(en) van uw instelling.

Hoogachtend

Luc Coene